

Mám železo v DNA

Umělecká kovářka,
sochařka a designérka
v kovu **Christine
Habermann
von Hoch** využívá
tradiční řemeslo
k vytváření
uměleckých děl.
Narazíte na ně
třeba na náměstí,
na hřbitově, v kostele,
před klášterem
i v řadě exkluzivních
interiérů a zahrad.

CHRISTINE HABERMANN VON HOCH (43)

Česko-německá sochařka a designérka v kovu je známá monumentálními sochami z oceli i subtilními plastikami, které železu propůjčují dojem křehkosti. Do svých děl často komponuje světlo, v užité tvorbě se věnuje mimo jiné designu svítidel.

Je nejmladší dcerou uměleckého kováře a sochaře Alfreda Habermanna (1930–2008), kterému se říká papež kovářů. Jeho rodina v roce 1985 odešla do Německa. Christina vyrůstala v prostředí, kde se všechno točilo kolem umělecké kovařiny. Její práci ovlivnila série pobytů v Izraeli, Itálii, USA a Japonsku, studium sochařské a řezbářské školy v Jižním Tyrolsku, výtvarného umění a německé filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci a řada stipendijních pobytů. Od roku 2017 žije v Česku, kde se plně věnuje volné tvorbě a designu v kovu pro interiér, zahrady a veřejný prostor.
[www.](http://www.christinehabermann.com)

Počítala jste někdy, kolik generací Habermannů se práci s kovem věnovalo před vámi?

Nepočítala jsem je, ale mám železo v DNA. Víím, že se tomu věnoval dědeček z tátovy strany i pradědeček. Významnou a inspirativní osobností byl můj tatínek Alfred Habermann, který patří k nejvýznamnějším uměleckým kovářům a výtvarníkům v kovu 20. století, ovlivnil vývoj současného uměleckého kovářství i metal designu. Spolu s Marcelou Kleckerovou založil mezinárodní kovářské sympozium Hefaiston na hradě Helfštýně.

Setkali jsme se v Příboře, v nové galerii Jane McAdam Freud, pravnučky Sigmunda Freuda, kde do konce letošního února probíhala výstava vašich nejnovějších děl. K tomuto místu i k Jane máte velmi osobní vztah...

Tato expozice pro mě byla zlomová a určitě osobní. Na výstavě I Am Always Yours jsem vyprávěla příběhy pomocí jedinečné techniky, kterou jsem vyvinula. K tomuto cyklu mě inspirovala právě umělkyně a přítelkyně Jane McAdam Freud. Cítím se velmi poctěná tím, že jsem byla prvním hostujícím umělcem v její galerii, a touto výstavou jsem vzdala hold její památce. Povzbudila mě k posouvání hranic a motivovala mě objevovat nové umělecké cesty.

Měly jsme hodně společného, zažily jsme podobné příběhy a sdílely výjimečné chvíle. Povídaly jsme si o umění a životě a vzájemně se ovlivňovaly v tvůrčí práci. Díla této expozice jsou v dialogu s Janiným uměním i s psychoanalýzou jejího pradědečka Sigmunda Freuda. Některé

exponáty odkazují i na Janina otce, malíře Luciana Freuda.

K tvorbě tohoto projektu mě mimo jiné inspiroval egyptský proces mumifikace – speciální proces balzamování těl a jejich příprava na posmrtný život. Často čerpám inspiraci z cestování, studia dějin umění a zájmu o antropologii. Vliv měla i návštěva Pompejí a odlitky těl pohřbených v popelu zachycených v čase.

Co vlastně jednotlivé sochy z výstavy znázorňují?

Instalace s názvem Pompeid Libido obsahovala 64 panenek Barbie obalených ocelovými okujemi. Reflektují lidské hodnoty a touhu a upozorňují na konzumní společnost, krátkost života, pomíjivost našeho bytí.

Zdrojem inspirace byla také moje role matky, která pozoruje naše děti a každodenní život. Děti si hrají s panenkami, zažívají silné pouto k určitému předmětu, a když pro ně po nějaké době ztratí význam, vyhodí se. To je něco, co mě irituje, a cítila jsem potřebu to do souboru vtisknout.

Pokusila jsem se přitom posunout hranice dosud známých prací s kovem. Chtěla jsem prozkoumat nové možnosti, experimentovat a vyvinout novou individuální uměleckou praxi. Vzpomněla jsem si na své dětské zážitky, kdy jsem chodila za tatínkem do kovářny a sledovala ho, jak ková žhavou ocel, a z ní se při úderu odlupují železné šupiny – okuje. Bylo v tom něco mystického, rituálního, ikonického...

Také jsem chtěla přispět k myšlence recyklace a environmentálního vědomí. V této sérii „balzamuji“ odhozené a nalezené předměty železnými šupinami, a uchovávám tak jejich jedinečné příběhy.

Velkoformátový ocelový betlém „Klanění tří králů“ v italském klášteře Neustift u jihotyrolského Brixenu. Jednotlivé figury vysoké přes 4 metry v současnosti symbolizují tři světová náboženství – křesťanství, judaismus a islám – která hledají stejného Boha různými způsoby.

A co druhá část expozice – vejce zavěšená v prostoru?

Část Fertile Universe – Plodný vesmír se skládala z 365 ocelových vajec, což odpovídá počtu dní v roce, a jednoho vajíčka ze zlata. Visely na průhledných lankách v různých výškách ze stropu.

Zlaté vejce může připomínat Slunce. Symbolizuje světlo a život, plodnost a spirituální rozměr. Někteří návštěvníci výstavy viděli v objektech plody vesmíru – roj meteoritů či hvězdná tělesa v kosmu. Já si s nimi spojuji meteorické železo, které spadlo z vesmíru a ovlivnilo vývoj společnosti a kultury.

Důležitá je pro mě souhra světla a stínů. Instalace nabízela různé perspektivy a průhledy a divák se cítil být součástí vesmíru. Atmosféra byla meditační, mystická. Když se objekty rozpochovaly, dostala instalace další rozměr. Každý kus je totiž jedinečný ve své textuře a odrazu světla.

V nedaleké budově nazvané Lucerna – dům s duší jste vytvořila svítidla a posléze i zábradlí. Jak tato zakázka probíhala?

Začala tak nějak nenápadně ze zadání navrhnout originální svítidla a postupně se rozrůstala. Majitelé starého městského domu přistoupili k rekonstrukci citlivě. Chtěli do některých interiérů moderní svítidla, která by historickou podobu nenarušovala, ale vhodně ji doplnila. Nechala jsem se inspirovat klenbami

Originální svítidla v rekonstruovaném příborském domě „Lucerna – dům s duší“ vycházejí tvarem ze zachované klenby a vhodně prostor doplňují.

**POKUSILA JSEM SE
POSUNOUT HRANICE
DOSUD ZNÁMÝCH
PRACÍ S KOVEM
A VZPOMNĚLA
JSEM SI, JAK JSEM
V DĚTSTVÍ CHODILA
ZA TATÍNKEM
DO KOVÁRNY
A SLEDOVALA HO,
JAK KOVÁ ŽHAVOU
OCEL. PŘI ÚDERU SE
Z NÍ ODLUPOVALY
ŽELEZNÉ ŠUPINY –
OKUJE. BYLO V TOM
COSI MYSTICKÉHO.**

Instalace „Fertile Universe – Plodný vesmír“ se skládá z 365 ocelových vajec. V jejich středu je umístěno zlaté vejce, které symbolizuje světlo a život, plodnost a spirituální rozměr.

domu a v podobném tvaru jsem svítidla navrhla a vytvořila.

Za nějakou dobu mne oslovil majitel znovu, že by chtěl ještě zábradlí. Přidělala jsem pak kromě něj i madla – jsou funkční a po estetické stránce v jednom duchu.

K vašim nejvýznamnějším dílům patří Klanění tří králů. Jak vzniklo a proč existuje v několika verzích?

Velkoformátový ocelový betlém Klanění tří králů se nachází v klášteře Neustift u jihotyrolského Brixenu v Itálii. Moje umělecká vize vyšla z myšlenky tří králů jako symbolu pro tři světová náboženství – křesťanství, judaismus a islám – která hledají stejného boha různými způsoby. Figury jsou vysoké kolem 4 a půl metru a váží několik tun. Tvorba tohoto sousoší byla významně ovlivněna místem, kde stojí. Inspirovala mě tradice vyřezávání betlémů ze dřeva v Jižních Tyrolích, kde jsem studovala dva roky na umělecké řezbářské škole. Vytvořila jsem několik variací návrhů a malých modelů.

Můžete nám přiblížit proces tvorby?

Ke každému projektu, který dělám, vzniká nejprve myšlenkový koncept a pak vytvářím skici, modely většinou z papíru. Následně vyrobím model z kovu, většinou v měřítku 1 : 10. Na jeho základě vím, jak bude finální realizace vypadat, jakou techniku zpracování zvolím a kolik materiálu a času bude práce vyžadovat.

Předpokládám, že přitom dokonale využijete znalosti kovářského řemesla.

Mám velkou výhodu, že jsem se od tatínka naučila různé kovářské techniky a dokážu je použít. Už v době návrhu vím, co zvolený materiál udělá, co si k němu mohu dovolit a jaké tvary z něj dokážu vytvořit.

Většina designérů a tvůrců tuto zkušenost nemá. Něco navrhnou, nakreslí, donesou k řemeslníkovi a dozvedí se, že to takovým způsobem třeba vůbec nejde vyrobit. Musel by se měnit tvar, rozměr, materiál a spousta

dalších věcí. Moje know-how v této oblasti je velká výhoda, ta potřebná přidaná hodnota.

Část vašich děl se nachází na hřbitovech. Od kdy se této oblasti věnujete?

Moje práce je mým posláním a vášní. Spirituální a sakrální umění je pro mě hodně důležité, chci vytvářet hodnotná díla a zanechat tady stopu. Velice ráda navrhuji hroby a pomníky. S touto oblastí tvorby jsem začala po tatínkově smrti. Měla jsem k němu velmi blízký vztah a nějak jsem cítila, že mu mám vytvořit hrob, který by reflektoval jeho osobnost, tvorbu i hodnoty. Měl ale současně vyjadřovat náš vztah, tedy spojení mezi otcem a dcerou a také vztah mezi mistrem a žákem. Náhrobek plný symboliky najdete v rakouském Ybbsitzu.

Použitá žula je připomínkou domova – přivezla jsem ji z mrákotínského lomu. Věřím, že hrob může být optimistický a že jeho pojetí a zpracování mluví po našem odchodu k blízkým i celému světu.

FOTO ALEŠ MYNÁŘ

Hlava panenky je potažena okujemi, které vznikají při práci s kovem. Jde o nový originální způsob vyjádření a práce s kovem, který byl představen na výstavě „I Am Always Yours“.

VĚTŠINA DESIGNÉRŮ NĚCO NAVRHNE, NAKRESLÍ, DONESE K ŘEMESLNÍKOVĚ A DOZVÍ SE, ŽE TO TAKOVÝM ZPŮSOBEM TŘEBA VŮBEC NEJDE VYROBIT. MOJE KNOW-HOW V TÉTO OBLASTI JE VELKÁ VÝHODA, TA POTŘEBNÁ PŘIDANÁ HODNOTA.

Každá umělecká profese má své oblíbené materiály, u kovářů je to rozpálená výheň a kov, který mohou přetvořit. Co pro vás kov znamená?

S jeho pomocí vyprávím příběhy a vyjadřuji emoce. Kov a proces jeho zpracování procházející ohněm mě stále fascinují. Miluji vlastnosti tohoto živého a osobitého materiálu. Během vteřin mění formu – z měkkého a tvárného se proměňuje do pevného finálního tvaru. Díky speciálním vlastnostem při zpracování a v procesech stárnutí má duši. Nabízí nezaměnitelnou škálu přírodní barevnosti. Energie kovu evokuje žár, stvoření i očistu.

Máte mezi druhy kovu své oblíbence?

Pracuji s různými typy kovu, ohněm, světlem a dalšími kreativními materiály. Nověji právě s okujemi. Podle návrhu a obsahu, který chci sdílet, zvolím vhodný materiál a způsob zpracování. Kovám ocel, tepám měď... Někdy zvolím i současnou technologii, například laser.

Aktuálně stavíte nový ateliér s kovárnou. Kolik máte nástrojů?

Přesně to nevím. Jistě přes sto, možná přes dvě stovky. Jsou to desítky kladiv, kleští,

Interiérové realizace jsou ve srovnání s velkými venkovními díly o poznání subtilnější. Tvarem, barvou a zvolenými materiály obohacují prostor a dotvářejí pocit domova.

FOTO 4x CHRISTINE HABERMANN VON HOCH

Spirituální a sakrální umění je pro Christine Habermann von Hoch hodně důležité. Oblast této tvorby začala po smrti tatínka, kterému vytvořila hrob na snímku uprostřed. Všechny vytvořené náhrobky jsou plné symboliky.

sekáčů, protože každý materiál vyžaduje jiný postup. Někde oceníte těžké kladivo, jinde malé kladívko pro drobné poklepání. Kleště musí dobře padnout do ruky, rozsah jejich čelistí je různý podle tloušťky materiálu.

Každý váš projekt je nějakým způsobem individuální. Můžete nám přiblížit průběh zakázek?

Klienti si váží mého individuálního a přátelského přístupu. Snažím se naslouchat jejich potřebám, vnímat zadání. Pomáhám realizovat jejich přání a představy. Potřebuji navázat kontakt, poznat člověka i prostředí, pro které má být dílo vytvořeno. Prostřednictvím rozhovorů se naladím, dostaneme se na společnou vlnu. Bavíme se také o tom, jaký styl a estetický projev je zákazníkovi blízký. Pak vytvořím návrh. Většinou mám na starost kompletní projekt od kreativního konceptu, návrhu, realizaci až po instalaci hotového díla.

Vedle děl vytvářených na zakázku mám i několik limitovaných sérií designových objektů do interiéru. Všechny jsou tvarovány ručně, nejde tedy o přesné kopie, nýbrž o variace na dané téma. ■

Jedním z mnoha uměleckých děl ve veřejném prostoru je například zobrazené Srdce studentů, které bylo zhotoveno pro Slezskou univerzitu v Opavě.

FOTO 4x CHRISTINE HABERMANN VON HOCH